

КОМП'ЮТЕРНО-ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА INTERNET У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

*А.В. Слободянюк,
Вінницький національний технічний університет (м. Вінниця)*

Система масової комунікації є невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Масова комунікація виступає специфічним макромеханізмом у суспільному середовищі. Саме вона значною мірою забезпечує цілісність людської спільноти, її функція - підтримання всезагального і універсального зв'язку між людьми, державами і культурами настільки важлива, що її важко переоцінити. У соціології масова комунікація інтерпретується як елемент соціального спілкування, соціального обміну або соціальної взаємодії. Спільним у цих описах є те, що йдеться про символічні форми взаємозв'язку в суспільстві, що репрезентують, в першу чергу, знання, цінності, норми, значення.

Масову комунікацію соціологи визначають як цілісну систему соціокультурної взаємодії, що виявляється у символічних формах, образах, зразках, які розповсюджуються, обмінюються, сприймаються і розуміються суспільством в усіх своїх рівнях (індивід, група, спільнота) через призму індивідуальної, масової та корпоративної свідомості. Це систематичне розповсюдження інформації через відповідні засоби [1].

Поява та широке розповсюдження комп'ютерної техніки зробило своєрідну революцію в системі засобів масової інформації. Сьогодні Інтернет та інші форми електронної інформації активно впливають в «ринку» впливу на масову свідомість.

Одними з основних елементів культури сучасної людини є її знання і навички роботи на комп'ютері, участь в Інтернет-проектах.

Проте ситуація з можливістю використання Інтернет-технологій для переважної більшості українців залишається скрутною. Так, доступом до мережі Інтернет в Україні користується не більше 1% шкіл, у той час як близько 3-4% шкіл у країні мають доступ до всесвітньої мережі, однак не мають коштів на оплату трафіку. В цей час наша країна перебуває на передостанньому місці в Європі з проникнення Інтернет, основною причиною цього є недоліки державного регулювання й недостатня конкуренція на вітчизняному ринку інтернет-послуг.

Як повідомлялося з посиланням на дані Держкомстату України, рівень проникнення Інтернет у країні на 1 січня 2006 року склав усього 1,5% від числа жителів України - число користувачів мережі Інтернет в Україні становить 711 тис. людей. За даними Міністерства транспорту і зв'язку, число регулярних користувачів мережі Інтернет в Україні в 2005 році зросло до 18% жителів країни, у той час як в 2004 році їх налічувалося близько 8%.

У той же час у США і країнах Західної Європи даний показник становить 50-80%, у державах Східної Європи - 30-40%, Балтії - 30-50%, у Росії - 16,5%.

За даними компанії Sputnikmedia.net. у квітні розмір української Інтернет-аудиторії, визначений за кількістю унікальних користувачів, які зробили більш 1 перегляду сторінки за місяць, і користувачів, які переглядали сторінки в даному і

в минулому місяцях, скоротився на 3,9%, або на 0,114 мільйона до 2,799 мільйони чоловік.

Середньодобова аудиторія українського інтернету в квітні склала 505,859 тисячі чоловік, скоротившись на 1,7% у порівнянні з березнем.

Географічно лідером за числом користувачів є Київ - 49,3% (у березні - 50%). Користувачі з інших великих міст і регіонів (Дніпропетровськ, Донецьк, Запоріжжя, Львів, Одеса, Харків, Крим) склали 35,89%, з інших регіонів - 14,81%. Найменше відвідувачів інтернету в квітні було з Рівенської області - 0,55%.

Серед пошукових систем, з яких здійснювалися переходи на українські сайти, лідером у квітні став google.com, уперше за багато місяців потіснивши yandex.ru. Переходи з пошукової системи google.com у квітні склали 33,5%, з yandex.ru - 33,2%. Цікавим є той факт, що в березні українська інтернет-аудиторія збільшилася на 10,4% до 2,913 мільйони чоловік.

Згідно з даними Всесвітнього економічного форуму (звіт The Global Information Technology Report 2005-2006), з погляду конкурентоздатності економіки, готовності й здатності використати переваги інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) Україна зараз займає всього лише 76-е місце зі 115 досліджених країн.

Як показують соціологічні опитування студентів ВНТУ, комп'ютером у більшості випадків вони користаються в навчальному закладі чи у друзів, знайомих. Частіше інших студенти відвідують сайти розважальної спрямованості. Однак близько 50% цікавляться й освітніми сайтами. З огляду на те, що комп'ютер став частиною природного оточення й у сприйнятті нового покоління є постійним атрибутом дійсності, думаємо, що варто активніше використовувати Інтернет-технології при викладанні соціологічних дисциплін.

У сучасному суспільстві спостерігається трансформація ролі експерта як складового рольового набору інтелігента. Експерт може сам не мати величезний багаж знань, але він стає знавцем технології, що дозволяє знайти й одержати знання у випадку виникнення потреби в них [2]. Ми даємо можливість студентам освоїти ці технології і творчо їх використовувати. Проводячи заняття, викладач пояснює і показує, як студент може знайти в Інтернеті інформацію, що відбиває результати новітніх досліджень з різних проблем соціології. Така інформація може бути залучена при підготовці до семінарів, написанні курсових, дипломних робіт і рефератів.

Сьогодні в Інтернеті представлено безліч сайтів, що містять багатий різноманітний матеріал для вторинного аналізу. У мережі представлені не тільки академічні і відомі інформаційні центри, але всі "види" суспільної і гуманітарної науки, з якими іншим способом познайомитися студентам практично неможливо. Ознайомлення із широкою палітрою інституціоналізованих і неінституціоналізованих форм наукового знання розширює уявлення студентів про українське та світове наукове співтовариство, сприяє розвитку їхньої пізнавальної культури. І, як ми переконалися, підвищує їхній інтерес до проведення власних досліджень і презентації своїх матеріалів. Сайти, зроблені непрофесіоналами, можуть, з одного боку, служити можливими прикладами помилок, на "яких вчаться", але, з іншого боку, зміцнюють віру у власні дослідницькі сили студентів.

Лабораторія соціологічних досліджень ВНТУ пропонує свій офіційний Інтернет-сайт, який представлений у тримовному варіанті (українському, російському, англійському) та постійно поповнюється новою інформацією про

результати соціологічних досліджень, що були проведені як у ВНТУ, так і на території України та в інших країнах світу [3].

Лише за чотири місяці поточного року сторінками сайту скористалися близько 30000 (тридцять тисяч) разів. На пошуковому сервері Vigmig в категорії "Освіта та наука" серед більше ніж 2200 офіційно зареєстрованих сайтів, сайт Лабораторії за популярністю знаходиться в першій чверті по Україні. Серед користувачів сайту крім представників пострадянського простору (Україна, Росія, Білорусія) є відвідувачі з Германії, Польщі, Словачії, Болгарії, Голландії, Ізраїлю та інших країн Євросоюзу, США, Бразилії. Всього ж географія користувачів сайту представлена близько 50 країнами світу.

На сайті можна скористатися базою соціологічних міжнародних, російських та українських інтернет-ресурсів, познайомитись з нормативними соціологічними документами, самому взяти участь у запропонованому інтернет-опитуванні, а також знайти багато цікавої та корисної інформації соціологічного характеру.

Хочемо пояснити нашу позицію стосовно одного гострого питання у зв'язку зі звертанням до Інтернету як джерела інформації. Проводячи подібні заняття, ми показуємо студенту готові матеріали, що надалі він може "скачати" і представити нам як власні, виконані самостійно. Чи не штовхаємо ми тим самим студента на шахрайство, обман, запозичення? На сьогоднішній день більше 100 сайтів в Інтернеті пропонують готові реферати, курсові, дипломні і навіть дисертації. Один з видів самостійної роботи студентів з соціології - підготовка програми соціологічного дослідження. У мережі студент може знайти більше 1000 (!) варіантів таких робіт. Думаємо, що студент повинен знати основні позиції викладачів щодо використання таких робіт: 1. Викладач володіє інформацією про тематику і якість пропонованих у Інтернеті для списування варіантів робіт. 2. Немає заборони на часткове використання знайдених матеріалів, зберігаються всі вимоги щодо оформлення цитат і витримок з чужих робіт.

Одним з можливих прийомів "боротьби" з Інтернет-роботами "під копірку" може стати орієнтація підготовки завдань на конкретному історико-культурному, локальному матеріалі: у них можливе використання деякої основи, але повний текст "скачати" неможливо.

ВИСНОВКИ

Масова комунікація завжди виступає і як впливова сила, і як впливовий елемент у складній соціокультурній системі. Подальше поширення електронних засобів зв'язку, розвиток супутникового і кабельного телебачення, відеотехніки робить залежним сучасну людину від комунікативної мережі. Тому вкрай необхідно в навчальних закладах привити культуру використання такої інформації з подальшим її критичним усвідомленням.

1. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії / Навч. посіб. – К.: Атіка, 2004. – С. 401.

2. Щеглова С.Н. Использование интернет-технологий в преподавании социологических дисциплин // Социс. – 2002. – С. 130-134.

3. www.socio-lab.osvita.com.ua